

سوئد و نروژ؛ نمونه‌های موفق رفاه اسکاندیناوی

کشورهای حوزه اسکاندیناوی، عموماً به دلیل سیاست‌ها و استانداردهای بالایی حمایت از خانواده و سطح رفاه مطلوب، شهرت دارند. این کشورها در بین ثروتمندترین کشورهای جهان هستند و درعین‌حال دولت، بخش قابل‌توجهی از منابع اقتصادی خود را به‌صورت هدفمند در میان کسانی که بیشترین نیاز اقتصادی را دارند، توزیع می‌کند. موضوع سیاست خانواده در این کشورها برنامه‌های متنوعی را شامل می‌شود، اما از مهم‌ترین برنامه‌ها، «برنامه مرخصی والدین»-که به والدین شاغل امکان می‌دهد زمان بیشتری را با فرزند خود سپری کنند- و « طرح مقرری کودکان»-که به والدین کمک می‌کند از عهده تأمین مخارج فرزندان برآیند- است.

حمایت از فرزندانآوری و مراقبت از سالمندان

سوئد، با سیاست‌های قوی حمایت از خانواده، شناخته شده است و دلیل زاد و ولد بالا در این کشور (در مقایسه با سایر کشورهای اروپایی) را سیاست‌های حمایت از خانواده می‌دانند. سوئد، نخستین کشوری است که از سال ۱۹۷۴ به پدران هم اجازه مرخصی زایمان داده و حمایت از مرخصی زایمان در این کشور، مرتباً درحال بازبینی و ارتقااست.سیاست‌های حمایت از خانواده در سوئد تأکید دارد که فرزندانآوری، مغایرتی با کار زنان نداشته باشد و به همین دلیل، ارائه بیمه مرخصی زایمان و توسعه خدمات نگهداری از کودکان را در دستورکار قرار داده است. سیاست دولت سوئد این است که سالمندان در این کشور بتوانند به شکل مستقل و بدون‌نیاز به کمک دیگران، زندگی مطلوبی داشته باشند. براساس آمار، دست‌کم ۸۰درصد از سالمندان این کشور، در شرایط و منازل استاندارد زندگی می‌کنند و از مستمری مبتنی بر حق بیمه، مستمری تضمینی، مستمری مبتنی بر درآمد و طرح بیمه‌های تکمیلی، برخوردارند. سالمندان این کشور، همچنین از برنامه‌های بهداشتی، درمانی، تفریحی و ورزشی مطلوبی بهره می‌برند.

مراقبت ویژه از کودکان

دولت نروژ نیز مانند سایر کشورهای اسکاندیناوی، ازجمله دولت‌های ناظر بر رفاه عمومی به‌شمار می‌رود. براساس قوانین نروژ، دولت متعهد می‌شود تا از حقوق کودکان، به‌درستی حمایت کند و جلوی سوءاستفاده از آنها را بگیرد. خدمات رفاهی به شکل خاص آن، مشمول کودکانی می‌شود که در شرایط پرخطر (به دلیل عدم‌فکایت والدین یا مشکلات دیگر) زندگی می‌کنند. در نروژ، زوج‌ها ۴۷هفته مرخصی زایمان می‌گیرند و این حق را دارند که در کار، مشاغل نیمه‌وقت را درخواست کنند و با کودکان بیمار، در خانه بمانند. ۹درصد از کودکان یک تا پنج‌ساله این کشور، از یارانه دولتی مراقبت روزانه برای کودکان بهره می‌برند. همچنین برای والدینی که به‌تازگی صاحب فرزند شده‌اند، مزایایی در نظر گرفته شده که به مزایای والدین مربوط است و هدف آن، تضمین درآمد برای والدینی است که صاحب فرزند شده‌اند. همه سالمندان در نروژ، مستمری بازنشستگی دریافت می‌کنند و میزان آن، بستگی به حقوق آنها دارد. همچنین شهرداری نروژ، برخی خدمات (نظیر پرستاری در منزل، کمک در منزل و خدمات انتقال به مراکز درمانی) را به برخی از افراد که واجد شرایط باشند، ارائه می‌دهد.

رفاه اجتماعی در خاورمیانه

طی ۴۰سال آینده، بخش زیادی از جمعیت کشورهای خاورمیانه، به سن بازنشستگی می‌رسندو این مسئله، چالش بزرگی برای نظام تأمین اجتماعی این کشورها به‌وجود خواهد آورد. فقدان نظام مدرن وپویای تأمین اجتماعی و بازنشستگی در خاورمیانه، نیروی کار منطقه را مجبور کرده است تا برای دوران بازنشستگی، به راهکارهایی جایگزین مثل پس اندازهای شخصی و حمایت‌های خانوادگی روی آورند. برای آشنایی با شرایط رفاه اجتماعی در کشورهای منطقه خاورمیانه و بحران‌های موجود در نظام‌های تأمین اجتماعی این کشورها، خواندن کتاب «رفاه اجتماعی در خاورمیانه»، خالی از لطف نیست. می‌توانید این کتاب را از سایت آمازون تهیه کنید.

تجربه دیگر کشورها

۱۴ | کتینه نو

کشورهای اسکاندیناوی، در بخش خدمات اجتماعی بسیار عملگرا بوده‌اند. آنها نگران این نیستند که چه کسی خدمات اجتماعی را فراهم می‌کند. دانمارک و نروژ به شرکت‌های خصوصی اجازه داده‌اند بیمارستان‌های دولتی را اداره کنند.

خدمات اجتماعی بسیار عملگرابوده‌اند. آنها نگران این نیستند که چه کسی خدمات اجتماعی را فراهم می‌کند. دانمارک و نروژ به شرکت‌های خصوصی اجازه داده‌اند بیمارستان‌های دولتی را اداره کنند. سوئد، نظام گسترده‌ای برای مدارس خود دارد که در آن، مدارس خصوصی با مدارس دولتی رقابت می‌کنند و به دانش آموزان کوپن داده می‌شود. البته دانمارک هم کوپن دانش آموزی دارد. اما آنها را فقط به افرادی می‌دهد که پیشرفت می‌کنند و برجسته هستند.

تی اچ مارشال، یکی از جامعه‌شناسان بریتانیایی بر این باور است که یک دولت رفاه مدرن، ترکیبی از دموکراسی، رفاه و سرمایه‌داری است که در آن، شهروندان، علاوه بر بهره‌مندی از حقوق سیاسی و مدنی، از حقوق اجتماعی نیز برخوردار هستند. بیکاری و فقر پدید آمده پس از رکود بزرگ در جهان، از جمله دلایلی بود که دولت‌ها را به سوی دولت‌های رفاه سوق داد. در طول جنگ جهانی دوم، بسیاری از کشورهای اروپایی در این مسیر حرکت کردند. فعالیت‌های امروزی دولت‌های رفاه، شامل هر دو مزایای رفاهی -نقدی (مانند حقوق بازنشستگی سالمندان یا مزایای بیکاری) و خدمات رفاهی (مانند خدمات بهداشتی یا درمانی یا مراقبت از کودکان) می‌شود. از طریق چنین قوانینی، دولت رفاهی می‌تواند همان‌طور که توزیع سلامت و استقلال شخصی شهروندان خود را تحت تأثیر قرار دهد، نحوه مصرف و خرج کردن آنها را هم جهت دهد.

رفاه بیسمارکی

بیسمارک، اولین صدراعظم آلمان، دولت رفاه مدرن را در اوایل دهه ۱۸۴۰ آغاز کرد. اقداماتی که بیسمارک اعلام کرد، شامل حقوق بازنشستگی سالخوردگان، بیمه حوادث و مراقبت‌های پزشکی بود که اساس دولت رفاه مدرن اروپایی

زایویه دیدن

مدل دولت رفاه سوسیال دموکرات، ریشه در اصل جهان‌گرایی ای دارد که براساس اعطای مزایا و خدمات به شهروندان است و درجه بالایی از خودمختاری برای شهروند، قائل است. در مقابل، انکای فرد به خانواده و بازار را محدود می‌کند. چنین مدلی، به «سیاست در مقابل بازار» معروف است. مثال آن کشورهای دانمارک، فنلاند، هلند، نروژ و سوئد هستند.

را شکل داد. هدف برنامه‌های پدرسالارانه او جلوگیری از بروز ناآرامی‌های اجتماعی بود. در این میان، به دلیل دستمزدهای بالاتر در آمریکا گروهی از مردم عازم مهاجرت به آمریکا بودند که این برنامه‌های رفاهی، سعی در متصرف کردن آنها داشت. بیسمارک با وضع تعرفه‌های بالا در حمایت از صنایع در مقابل رقابت با صنایع آمریکایی، حمایت صنعتگران و کارگران ماهر را به‌دست آورد. هرچند حمایت روشنفکران لیبرال که خواستار تجارت آزادانه و رقابت با آمریکا بودند را از دست داد.

رفاه نیمه خصوصی

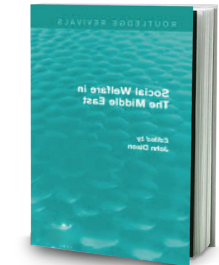
تا قبل از سال ۱۹۴۰، اتحادیه‌های کارگری و شرکت‌های غیردولتی در زمینه مراقبت‌های پزشکی، فعال بودند و برای افراد فقیر و بیکار، کمک‌هزینه ارائه می‌دادند. اما پس از اجرای توصیه‌های بیورج، نهادهایی توسط شوراهایی محلی برای ارائه خدمات بهداشتی و درمانی به قشر فقیر جامعه تشکیل شد. در ادامه این اصلاحات، کلیسای انگلستان بخش کمک‌های داوطلبانه خود را منحل کرد و مالکیت هزاران مدرسه، بیمارستان و دیگر دارایی‌های کلیسا را به دولت سپرد. رشد دولت رفاه تا همین دهه‌های اخیر ادامه پیدا کرد. در پایان قرن بیستم، بخش‌هایی از دولت رفاه با واگذاری ارائه برخی خدمات به سازمان‌های خصوصی بازسازی شد.

رفاه دیر هنگام

هرچند آمریکا با تأخیر نسبت به آلمان و انگلستان به دولت رفاه رو آورد، اما سرانجام در دهه ۱۹۳۰ آمریکا نیز دولت رفاه محدودی را ایجاد کرد. در قرن بیستم، با کنارگذاشته‌شدن تدریجی مفهوم قدیمی‌تر حکومت متفعل طرفدار اقتصاد آزاد، تقریباً همه دولت‌ها به‌دنبال فراهم کردن حداقل برخی

مدل دولت رفاه سوسیال دموکرات، ریشه در اصل جهان‌گرایی ای دارد که براساس اعطای مزایا و خدمات به شهروندان است و درجه بالایی از خودمختاری برای شهروند، قائل است. در مقابل، انکای فرد به خانواده و بازار را محدود می‌کند. چنین مدلی، به «سیاست در مقابل بازار» معروف است. مثال آن کشورهای دانمارک، فنلاند، هلند، نروژ و سوئد هستند.

که سالمندان در این کشور بتوانند به شکل مستقل و بدون‌نیاز به کمک دیگران، زندگی مطلوبی داشته باشند. خدمات برای سالمندان، شامل آموزش (در حوزه سلامت و بیماری)، ارائه خدمات ویژه به بیماران خاص (به‌خصوص کسانی که بیماری‌های وخیم دارند) و درنظرگرفتن مکانی برای سکونت سالمندان (درصورتی‌که صاحب خانه نباشند)، است. در فنلاند، اغلب خدمات حمایت از خانواده بر محور مراقبت از کودک قرار گرفته که شامل سیستم

یکشنبه ● ۲۱ آبان ۱۳۹۶ ● شماره صد و بیست و هشت

A T I V E H N O

بیمه اجتماعی ستون خیمه رفاه

تجربه مدل‌های مختلف دولت‌های رفاه در آمریکا و اروپا نشان می‌دهد نقطه اشتراک آن‌ها بیمه‌های اجتماعی است

از معیارهای بیمه اجتماعی مربوط به دولت رفاه بودند. در نتیجه در آمریکا قانون «نیو دیل» روزولت و «فیر دیل» ترومن و بخش عمده‌ای از برنامه‌های داخلی رئیس‌جمهورهای بعدی، بر اساس مبانی دولت رفاه پایه‌ریزی شدند. ایالات‌متحده، تنها کشور صنعتی‌ای بود که بدون هیچ‌گونه سیاست بیمه تأمین اجتماعی وارد بحران بزرگ شد. در سال ۱۹۳۵ بود که نهایتاً استانداردهای اروپایی مثل بیمه‌های اجتماعی توسط فرانکلین روزولت در آمریکا پا گرفت. در سال ۱۹۳۸ قانون استانداردهای منصفانه کار، ساعات کار هفتگی را به ۴۰ساعت در هفته محدود و کار برای کودکان زیر ۱۶سال را ممنوع اعلام کرد که به‌رغم مخالفت کنگره، به‌تصویب رسید. این در حالی است که تا سال ۲۰۱۳ ایالات متحده آمریکا تنها کشور بزرگ صنعتی بدون برنامه ملی سلامت، باقی ماند. میزان هزینه‌های مراقبت‌های بهداشتی و درمانی در آمریکا، نسبت به تولید ناخالص داخلی، بالاترین میزان در جهان است، که ترکیب پیچیده‌ای از فدرال، ایالتی، بشردوستانه، کارفرمایی و هزینه‌های فردی است. در سال ۲۰۰۸ ایالات متحده ۱۶درصد از تولید ناخالص داخلی خود را در مراقبت‌های بهداشتی مصرف کرد و فرانسه با ۱۱درصد در رتبه دوم بود. باراک اوباما، رئیس‌جمهور سابق آمریکا تلاش کرد بیمه درمانی ارزان‌قیمت برای شهروندان را اجرا کند که با تغییر دولت و به‌قدرت‌رسیدن دونالد ترامپ، این طرح نیز با موانع زیادی مواجه شد. ترامپ می‌گوید طرح دیگری برای بیمه سلامت دارد که همچنان جزئیات آن روشن نیست. در مناطق دیگر جهان نظیر خاورمیانه و کشورهای عربی نیز نمونه‌هایی از دولت‌های رفاه وجود دارد که با الگوی رفاه در کشورهای پیشرفته و اسکاندیناوی تفاوت دارد. عربستان سعودی، برونی، کویت، قطر و امارات متحده عربی، دولت رفاه را به‌طور انحصاری برای شهروندان خود به‌پا کرده‌اند. در این کشورها، همه ساکنان منهای ساکنان خارجی، به مزایای رفاهی دسترسی دارند. این در حالی است که بخش عمده‌ای از جمعیت این کشورها را اتباع خارجی تشکیل داده است. این یکی از مهمترین تفاوت‌های دولت‌های رفاه این منطقه با کشورهای اسکاندیناوی است که خدمات رفاهی را برای تمامی شهروندان خود، درنظر می‌گیرند.

مراقبتی روزانه مطمئن، به قیمت مناسب است. مزایای خانواده در فنلاند، شامل مقرری عائله‌مندی، خدمات بهداشتی و مراقبت‌های روزانه است. مقرری برای کودکان، که به کودکان زیر ۱۷سال پرداخت می‌شود و بستگی به میزان تعداد فرزندان در هر خانواده دارد. مرخصی زایمان برای مادران ۱۰۵ روز و علاوه بر آن ۱۵۸روز مشترک بین پدر و مادر محاسبه می‌شود. حمایت‌های مالی از خانواده، شامل وام بارداری است.

به افراد با ناتوانی خاص می‌شود. در مجموع، ۵۲هفته مرخصی زایمان برای مادران دانمارکی درنظر گرفته شده است. برنامه‌های حمایت از کودکان و خانواده شامل شامل سرویس حمایت و نگهداری از کودکان در قالب مهدهای کودک است. همچنین مادران باردار، کسانی که کودکی را به فرزندی پذیرفته یا کودکی را به‌دنيا آورده‌اند نیز به شکل روزانه کمک‌هزینه دریافت می‌کنند. سیاست حمایت از سالمندان در دانمارک مانند سوئد، این است

در دانمارک، خدمات اجتماعی و سیاست‌های مربوط به خانواده برای تمام شهروندان فراهم است و بخش عمومی، موظف است تا خدمات با کیفیت مطلوبی را به شهروندان ارائه کند. در این میان، افراد سالمند، کسانی که ناتوانی جسمی دارند و کودکان و بیماران را مورد توجه بیشتری قرار می‌دهند. این خدمات، شامل سرویس‌های گسترده نگهداری، برنامه برای گروه‌های خاص، مستمری برای سالمندان، حقوق برای مادران، کمک‌های مالی